

com a neologisme (DCEC I, 434) a més del normal *papafigo*.

Bequerut com a nom d'una mena de peix apareix en un doc. de 1319: «que tot hom qui port pex per vendre, que aie a descarregar a la pescateria. Que no gosen donar menys de x sardines o *bequeruts* per i diner» (BABL XII, 291); avui 'proveït de bec', 'una varietat d'oliva' (DFA.). *Bequeruda*, nom d'un ocell (segons *AlcM*, esp. *Scolopax rusticola*); un ex. ja en *Somni de J. Joan* (text val. de 1497); a més de València, Sueca i Cullera (*AlcM*), es coneix a Gandia i Castelló Pna.; en aquesta darrera localitat hi ha el toponímic *Racó de la bequeruda* (1962); *Becut* 'ocell, esp. *Numenius arquatus*' (DFA., *AlcM*).

Bequetes, nom d'una mena de bolets a St. Joan de les Abadesses; 'fruit del boix' a Conat, a la zona de Vilafranca de Conflent (1960); *Bequetejar-se* 'donar-se cops els ocells' (DFA.).

Becaina 'inclinació ràpida del cap, feta involuntàriament per efecte de la son', 'dormida curta' (des de 20 Belv., que escriu *bacayna*); notem que els romanços 126 i 127 de Milà, *Rom.*, estan dedicats al cap de bandolers dit *Vacayna*; del primer en recollí una versió Verdager a Prats de Lluçanès, i s'hi parla d'Osor, Arbúcies; en l'altre, d'Amer, les Planes i Sta. Coloma; segons dades internes es tracta d'una cançó del S. XVIII i potser de les darreries; sembla que el nom fou donat al bandoler perquè era molt donat a dormir; *becaina* està fet de *bec* amb el sufix afectiu *-aina*.⁸

Cpr.: *Becafiga*. *Bec-groc* 'incaut, fàcil d'enganyar'³⁰ [Belv.]; cf. «no us faç grat ne gràcies de res que fet m'ajats, car havets lo *becb grog* e sots un gran bèstia», Eiximenis, *Terç* (DBal.). *Bec-moll* 'persona fàcil d'enganyar', 'bocamol, bocafluix' [Belv.]. *Bec-gros* 'durbec'; *durbec*, ocell esp. *Coccothraustes vulgaris*;³⁵ *bec-planer*, ocell, esp. *Platalea leucordia*; *bec-tort* 'trencapinyes'; *bec-vermell*, ocell, esp. *Anthya rufina*. J. G.

Segurament ho és l'eiv. *begarniu*,⁹ mall. *bigarniu* 'infant petit', que tan sovint usava AMAlcover:¹⁰ 40 «l'endemà de matí tornen comparèixer aquells valents *bigarnius*» (es tracta d'una colla de nois de 9-13 anys, BDLX XI, 36), «en Toni no tenia cap infant i manetjava es doblers a palades; en Juan en tenia set de *bigarnius*, però sempre dins ca-seua s'acabava primer⁴⁵ es pa que sa talent» (Rond. VI, 106); em sembla clar que es tracta d'un mot de formació paral·lela a la de *caganiu*, referent originàriament, com aquest, al moixonet que, no volant encara, i no podent-se buscar el menjar, no es mou per res del niu, on se li veu el bec⁵⁰ apuntant enfora en espera del bocí que li porten els seus pares. Sembla alteració d'un *bec-al-niu*: si es tracta d'una romanalla mossàrab dels moros balears s'expliquen tots els detalls de forma, en part per arabització; d'ací la composició en estat constructe *beq⁵⁵ al-niu* 'bec de niu', la *r* que alterna amb *l* en els arabismes, i la sonorització del *qaf* com a *g* (la *i* de Mallorca sigui per dilació vocàlica del tipus d'*esquifit* o *istiu*, sigui també per arabització, cf. port. *bico*, castellà *pico*, cast. *bisalto-guisante*). Forta i convincent 60

imatge, la de l'ocelló amb el bec, única part visible del seu cos, emergint fora del niu, i convertint-lo, per dir-ho així, en un niu armat de bec. Podria ser, doncs, una creació del llenguatge mig aràbic, mig romànic de la pagesia de les Illes, sigui en la fase d'arabització creixent (cap al S. XII), sigui durant la catalanització progressiva que seguí a la Conquesta.

¹ Notem que Antonius Primus, comandant de les tropes danubianes que asseguraren el triomf de Vespasià, de sobrenom *Beccus* o *Becco*, havia nascut a Tolosa, i en una carta a Vespasià es vantava d'haver guanyat a la seva causa la Narbonesa i l'Aquitània (Tàcit, *Hist.* I, A, C, 40, II part, capítol IV). —

² En un altre lloc, havia suggerit JCor. que el top. *Arbeca*, antic poble fortificat entre Lleida i Tarragona, construït prop del cim d'una muntanya aguda i molt prop també de Verdú (antic VIRODUNUM, d'origen també cèltic) podia venir d'un cèltic *Are-becc-ā, fet de *beccu* 'bec', i significat 'prop del bec de la muntanya' o bé 'prop del seu cim' (*Est. Top. Cat.* I, 101). —

³ El mossàrab *biqq* «extremes» de R. Martí pot anar igual amb el català *bec* que amb el castellà *pico* (puix que la *b* pot interpretar-se *b* o *p* i la *i* pot ésser el símbol d'*e* o de *i*). En el fur arag. de 1350, la forma *enbegar* del text *enbegar claves* pot ser un derivat de BECCUS (veg. DCEC III, 773b27-32). —

⁴ La forma *bllecada* fa palesa una ultracorreció feta sobre *biecada, que per la seva banda ens mostra que a la Vall de Benasc deu haver existit la forma amb diftongació *biecu < BECCU. De fet, la presència de la diftongació en la toponímia d'aquella zona ens testimonia que en temps antics el fenomen hi era conegut i que fou després eliminat per influència del català. Notem, a més, que la *ll* dels grups *bl-*, *kl-*, *pl-* està a punt de canviar-se en *ï* (i ho hem sentit així algunes vegades) i això provoca sovint ultracorrecions. Interessa notar que Ferraz dóna, a més, com a aragonesa la forma *biecardin* com a sinònim de *becardón*. —

⁵ En la següent col·la satírica empordanesa, *becarruda* pot significar 'amb la boca punxeguda': «Les nines de la Vajol / són poques i *becarrudes*; / quan passen per l'empedrat / fan petar les ferradures». —

⁶ Cf. *beccadat*, *-ada* que cita *AlcM* amb l'ex.: «A l'ombra de la figuera / *beccadat* piulant de fam» de Berga, *La meua terra* (Perp., 1913). —

⁷ En el passatge següent de *Canyissaes* pot tenir el sentit de 'fer becaina' com entén *AlcM* o bé 'desdir-se, tornar enra' (?): «si per la meua part yo afluirara o m'abecara, podia escorres...» (p. 8). Notem que l'ex. de *becar* que cita DAG. d'un doc. de 1380, reproduït de Sanpera, *Dames d'Aragó*, 153, no és genuí; es tracta d'una mala lectura en lloc de *bé, car...* —

⁸ Com en *coloraina*, *fogaina*, *galindaina* o *guilindaina*, *moixaina* 'carícia que es fa a un infant' (derivat d'*amoixar* 'fer moixaines'), *volaina*, *xumaina* 'la calma absoluta en els dies de xafogor', *tintillaina* (var. de *tortellatge*), etc.; per a l'origen de *tintillaina*, veg. BDC XXIII, 305, sota *quinquillainera*. —